

MARI MONTESSORI ETA PEDAGOJI BERRIAK

Eun urte dira Mari Montessori jaio zala.
Eun urte betetzean, "Armes International de l'education" antolatu du UNESCO'k, Montessoriri omenaldi.
Nun?
Erroman. 1970'an.
28 nazioko larogei errepresentante.
Danetara seireun bildu dira batzarrean...

Mari Montessori berez medikua zan, baina bokazioz eskola-maixu edo ikastol-andereño.

Erromako San Lorenzo ballaran egin zituan bere asiera-asierako lanak umeen artean... Bere gixara utzita zebiltzela estudiantuaz umeak, ume oien aziera ta ezierarako legeak arkitu zituan ta asma-kizun berriak asmatu: "Lois vistales et fondamentales qui gouvernent le developpement psychique et intel lectuel de Pendant...".

Puntu artatik asi zan Montessori lege oieri so egiten eta metodo ta xistema berriak asmatzen, "des methodes actives", alegia: egin-kizunaren bitarteko era berriak asmatu zituan umeak ezitzeko...

Geldirik ezin egon dan umeak, ibiliz erakutsia ta ezia izan hear...

Beren arteko aurtu-emanetan umeak, txikienak ere, persona bezela tratatzen zituan Mari Montessorik.

Umeak persona izan nai du.

Persona izatera eltzeko, bere lege bereziak ba ditu aurrak... "qui a ses loin de developpement propre...".

Mari Montessorik ala dio bere liburu batean: "Cet enbyron spirituel quest l'enfant se developpe suivant un plan. Un homme est cache, un enfant inconnu, un etre vivant sequestre, qui'l faut liberer. Cest le devoir le plus urgent de l'education; et clans ce sens, liberer, c'est connaitre; it s'agit done de decouvrir l'inconnu".

Ezkurra ez da aritza, baina aritz ori bere ezkurretik etorriko da geldiro ta ziur; umea ez da gizona, egunen batean gizon izatera elduko diran indar ta almenak baizik.

Gaurko umea, biarko gizona. Baina gaur, ume oraindik.

Indar eta almen oieri askatasuna prestatzea izanen da ezikera ta edukazioaren eginkizunik bearrezkoena... Askatasun ori prestatzeko umearen ezagupidea egin hear au'retik...

Guk umea ezagutzen ez, ordea.

Gu gizonok bezelakoa ez dalako, izaten ditugu umea ezagutzeko ainbeste eragozpen...

Elburu auetaraino eltzeko umearen ezikeran, etxe ta familiaren antzeko bearluteke izan ikastolak... Bere gixara, aske ta libro, inoren indarkeririk gabe, umea here etxean... Ikastolak bear litzazke norbere etxearen antzeko: maixuaren begipean, ez indarpean... Begirunez ta maitekor tratatuak...

Giro orretan, emeki-emeki baifia ziurki, aurraren indar guziak, bere gaitasun bereziekin, zabaltzen joango dira klabelina irikitzen dan bezela, kemen oien apurrik galdu gabe, nola gorputzeko ala anima ta espirituzkoak ere... gorputzaren giarrak aina espirituaren sentiminak ere...

Pixkanaka, apurka aurra, jolasean bezela lanean ere, here buaruaren jabe-gai izan dedin, umeari bere kasa ekiten ta ibiltzen utzi bear... gauzak eskuetan erabilliaz, lanean ekinaz, geldirik gabe... berak billatu ta arkitu bear bere kasa, maixuaren eskutik datorkionaren zai egon gabe alperkerian...

Egonean-egon ez baina ekinean-ekin bear du umearen ikasbide ta ezibide...

Orixe izan da izan ere, Mari Montessorik umien ezikerako arkitu zuan bide barria: "methode active" izenakin esagutu izan degun xistema berezia.

,

Lehenago, aurraren ezikerari buruz, ekinaldi guzia maixuen eskuetatik zetorren; gaur, berriz, ekinaldia aurren eskuetara pasa da.

Umiak egin.

Maixuak, so.

Ezikera berri onekin ez da bat ere maixuaren eginbearra ta inportantzia meetzen, ez...

Ezta gutxiago ere.

Lehenago, umeak beartuta bezela artzen zuan maixuak ematen ziona; gaur, berriz, xistema auekin, aurrak berak aukeratzen ditu gauzak, here ariz ta bere indarrez berberak ikasten ditu berriak...

Maixuaren aurrean...

Maixua eredu dela...

Maixua ispillu dela...

Aurrak, eragozpenik gabe, gogo-txarrik gabe, bildurrik gabe, onartuko ditu maixuaren bizi-erakutsiak ta maixuaren laguntza.

~ ~

Atsegin zaio gizakiari, gordeta dagoen zerbait arkitzea, illun-beetakoari argi egitea, iges dijoanari atzematea... Aurrari ere atsegin zaizkio orrelako lanbideak ta oietan ari dela, gorputz-animen indar guziak ezitzen ta azitzen zaizkio, ta, bide batez, biziaren atsegina ta maite izatearen ederra agertzen zaio begien aurrean... Ta "zer ikusi, ura ikasi".

Baina, maixua bear aurrean ejenplo ta eredu.

Aurrarenganako mesprezio igingarria litzake, ikasbide oien artean, Jainkoaganako biderik emango ez baginuke... Garbiak ditu begiak, areago biotza: "zorionekoak biotz-garbikoak, Jainkoa ikusiko bai dute...". Jainkoarekin errex asko alkartzen da ume-biotzgarbia... Eta guk, begilausodunok, alkarte ori ezin degulako, umeari uko...?

Ta jokabide zuzena da ori...?

Lausoa begietan, lizunkeria asmoetan, biu-rikeria biotzetan ta nola arranetan, espiritu utsa dan Jainkoa ikusi nai dugu...?

Ta guk ezin doguna, umeari galerazi...?

Ta, ori da zuhurjokatzea...?

Ta, ori da zuzen jokatzea...?

ARRINDA'TAR ANES (1970)